

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Perfformiad
Dyddiad y cyfarfod:	24 Hydref 2013
Swyddog Arweiniol:	Pennaeth Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol
Awdur yr Adroddiad:	Rheolwr Asedau
Teitl:	Diweddariad ar Strategaeth Ymyl Palmentydd Isel

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Diweddaru aelodau ar y cynnydd a wneir ar ddatblygu'r Strategaeth Ymyl Palmentydd Isel, sefydlu llwybrau allweddol mewn cymunedau, ac amserlen sy'n blaenoriaethu gwaith.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Darparu gwybodaeth a cheisio safbwyntiau Aelodau ar gynnydd hyd yn hyn ynglŷn â phroblemau ymyl palmentydd isel amrywiol sy'n ymwneud â mesuryddion perfformiad yn y Cynllun Corfforaethol

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr Aelodau'n nodi a rhoi sylwadau ar y cynnydd a wnaed hyd yn hyn.

4. Manylion am yr adroddiad.

Mae Cynllun Gwasanaeth 2013/14 yn nodi

Canlyniad 1 - Bod gan breswylwyr ac ymwelwyr â Sir Ddinbych fynediad i rwydwaith ffyrdd sydd wedi'i reoli'n dda

I gefnogi'r Canlyniad fod yna Weithgaredd Gwella:

Datblygu a gweithredu polisi yn ogystal â llwybrau allweddol ar gyfer cynyddu'r nifer o ymyl palmentydd isel mewn lleoliadau strategol

Cafodd hynny hefyd ei gynnwys yng Nghynllun Gwasanaeth 2012/13 ond ni symudwyd ymlaen â hynny.

Datblygwyd dangosydd er mwyn mesur cynnydd yn gyffredinol:

Y ganran o lwybrau allweddol lle mae ymyl palmentydd isel yn eu lle.

Y cam cyntaf yn y broses hon yw datblygu polisi a dealltwriaeth o beth yw llwybr allweddol e.e. rhwng canolfannau o boblogaeth a chyfleusterau iechyd neu hamdden, rhwng cyfleusterau gofal a theithiau bws, o feithrinfeydd dydd a thai lleol, ayyb.

I gychwyn y broses lluniwyd a datblygwyd drafft o gynllun y prosiect â'r Swyddog Cydraddoldeb Corfforaethol. Mae'r cynllun wedi'i atodi fel Atodiad A. Mae nod y prosiect yn gyffredinol wedi'i grynhoi yn y frawddeg ganlynol: Creu symudiad di-rwystr i bawb.

Mae angen ymyl palmentydd isel ar gyfer diogelwch priffyrdd ond maent yn achosi anhawster neu berygl posib i bobl â nam ar eu golwg, pobl mewn cadeiriau olwyn neu ar sgwteri symudedd, pobl gyda phram a choets, pobl anabl sydd â'r gallu i gerdded, a hyd yn oed i siopwyr gyda bagiau siopa trwm/trolïau.

Bydd ymyl palmentydd isel yn gwella neu'n sicrhau mynediad i siopau a gwasanaethau ac yn cefnogi annibyniaeth unigolyn ac adfywiad posib i ganol trefi lleol.

Mae cyfarfodydd wedi eu trefnu i ddeall pa wybodaeth sydd ar gael yn fewnol ynglŷn â lleoliad defnyddwyr posib a hefyd i drafod y posibilrwydd o ddarparu cyllideb benodol i'w defnyddio gan yr adran Gwasanaethau Cymdeithasol i ymdrin â cheisiadau 'unwaith ac am byth' tu allan i'r meini prawf sefydledig.

Y cam nesaf yw trefnu ymgynghoriad â'r gymuned leol. Bydd hynny'n canolbwyntio ar fynediad lleol i bencampwyr/grwpiau, a defnyddir yr ymgynghoriad i ddatblygu meini prawf. Mae'r cyfarfod hwn wedi'i drefnu ar gyfer 5 Tachwedd 2013.

Defnyddir y cyfalaf y bydd yr adran Priffyrdd yn ei dderbyn gan y Cyngor ar gyfer cynlluniau traffig, gwaith llenwi tyllau, goleuadau stryd ayb. Byddai'n syniad cadw arian o'r gyllideb Priffyrdd o'r neilltu ar gyfer ymyl palmentydd isel. Costau gwaith ar y cyfryw yn oddeutu £600 ar gyfer pob croesfan, felly byddai dyraniad cychwynnol o £30,000 yn briodol i ddatblygu rhaglen gynaliadwy. Lle bynnag fo'n bosib defnyddir cyllid allanol, ee datblygu llwybrau beicio.

Mae hyd yn oed archwiliad cryno o leoliadau yn dynodi fod yna angen go iawn i wella'r sefyllfa ond mi fydd adnoddau'n brin ac felly mae'n rhaid i'r polisi adlewyrchu'r cyfyngiadau hyn drwy roi arweiniad amlwg (yn deillio o adborth gan fudd-ddeiliaid) ar sut i flaenoriaethu llwybrau. Gall ffactorau o'r fath gynnwys:-

1. Materion diogelwch uniongyrchol – e.e. llefydd croesi sy'n bodoli eisoes ond sy'n berygl neu wedi eu difrodi.
2. Budd/effaith mwyaf
 - a. canolbwyntio ar brif lwybrau i gerddwyr rhwng canolfannau poblogaeth a chyfleusterau lleol
 - b. pan fydd creu un groesfan yn cysylltu â llwybrau sy'n bodoli eisoes
 - c. lle gwyddys fod yna nifer fawr o ddefnyddwyr posib e.e. Canolfannau Iechyd, Gofal dydd/llely lloches, cartrefi gofal preswyl, meithrinfeydd, Gorsafoedd Bws, Cyfleusterau Hamdden, Gorsafoedd Rheilffordd

3. meysydd parcio – rhaid i bob maes parcio gynnig llefydd parcio i'r anabl ac mae llawer yn cynnig llefydd parcio i rieni a phlant. Nid yw llawer yn sicrhau fod mynediad tu allan i berimedr y maes parcio.
4. Parcio ar y stryd – mynediad o lefydd anabl ar, ac ar hyd, y briffordd yn agos i'w gilydd
5. Gwneud y mwyaf o unrhyw gyfle i ddatblygu llwybrau pan fydd gweithgaredd cynnal a chadw neu weithgaredd priffyrdd yn cymryd lle, yn cynnwys gwasanaethau eraill.
 - a. Proses ffurfiol i sicrhau bod yr holl gynlluniau priffyrdd yn ystyried ac yn cynnwys, lle bynnag fo hynny'n bosibl, ymyl palmentydd isel.
 - b. Trafodaethau rheolaidd â'r adran Gwasanaethau ynglŷn ag unrhyw gyfleoedd o fuddsoddiad posib yn y Cyngor i ychwanegu ymyl palmentydd isel
 - c. Gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd a geir trwy'r broses gynllunio

Dylid adolygu'r cwynion a dderbyniwyd yn barod fel tystiolaeth ychwanegol ac yna delio â'r cwynion trwy'r broses hon neu trwy ddyraniad Gwasanaethau Cymdeithasol penodol.

Unwaith y penderfynir pa lwybrau strategol a gyfeirir atynt yna gallwn wella'r ymdriniaeth drwy weithredu'r canlynol:-

1. mapiau o lwybrau sy'n hygyrch i gadair olwyn/pram – er y nod yw cael gwared ar yr angen ond mi fydd hynny'n cymryd amser
2. Gwarchod ymyl palmentydd isel - peintio llinellau melyn neu wyn pan fo hynny'n bosib a gorfodi rhagweithiol
3. Canllawiau wedi eu diffinio'n glir ynglŷn â cheisiadau cynllunio ar gyfer datblygiadau newydd ochr yn ochr â llwybrau cyflawn gyda mynediad i gyfleusterau lleol.
4. Rhaglen o archwiliadau mynediad ar gyfer canol pob tref.
5. Trafodaeth barhaus â'r grŵp ffocws
6. Mae'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn ymdrin â'r materion sy'n disgyn tu allan i'r meini prawf uchod.

Mae cyfle wedi codi i ymgymryd â gwaith sy'n cysylltu'r Ganolfan Feddygol yn y Rhyl â Chanol y Dref. Mae'r tîm traffig yn ymgymryd â gwaith ar West Kinmel Street yn cynnwys 2 ymyl palmentydd isel. Bydd hynny'n cael ei gynyddu i 13 ymyl palmentydd isel a bydd yna gysylltiad rhyngddynt i ganol y dref. Mae hynny'n cydymffurfio â'r meini prawf a ddisgrifiwyd uchod ond yn bennaf yn cael ei wneud pan fydd cyfle i wneud hynny.

Bydd gwaith arall uniongyrchol yn cael ei wneud â'r grŵp ymgynghori ar ôl y cyfarfod.

5. Sut y mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd y strategaeth a gytunwyd arni yn arwain at ddarparu rhagor o ymyl palmentydd isel ar draws y Sir mewn lleoliadau a fydd yn elwa fwyaf ohonynt. Mae hynny wedi cael ei ddatblygu fel gweithred gwella i gefnogi blaenoriaeth y Cyngor ar gyfer gwella'r ffyrdd. Bydd hefyd yn cefnogi'r flaenoriaeth i sicrhau fod pobl ddiameddiffyn yn

cael eu diogelu ac yn gallu byw bywyd mor annibynnol â phosib ac efallai'n helpu i ddatblygu'r economi leol.

6. Beth fydd y gost a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Bydd y gyllideb derfynol yn cael ei ddyrannu o ddyraniad presennol yr adran Priffyrdd. O fewn y gyllideb honno darperir elfen ar gyfer anghenion unwaith ac am byth sydd ddim yn cyd-fynd â'r meini prawf a gytunwyd arnynt ond sydd wedi eu pennu fel agweddau hanfodol. Gwasanaethau Cymdeithasol fydd yn blaenoriaethu'r prosiectau ad hoc hyn ond yr adran Priffyrdd fydd yn eu caffael er mwyn cael gafael ar raddau cystadleuol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r asesiad a gynhaliwyd ynglŷn ag effaith y penderfyniad ar gydraddoldeb? Dylid cynnwys templed yr Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gwblhawyd fel atodiad i'r adroddiad.

Y bwriad yw cynnwys safbwyntiau gan gymaint o fudd-ddeiliaid ag sy'n bosib fel bod modd cyfeirio at anghenion pawb mewn modd sydd â ffocws iddo ac sy'n gynaliadwy.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd â'r Pwyllgor Archwilio a phwyllgorau eraill?

Ymgynghoriad â'r Gwasanaethau Cymdeithasol
Ymgynghoriad â'r grŵp ffocws/defnyddiwr

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Dylid trosglwyddo'r Strategaeth o fewn y gyllideb bresennol a ddyrannwyd i'r gwasanaeth Priffyrdd a bydd yn ysgafnhau'r risgiau a nodir isod

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Ar hyn o bryd mae yna risg ein bod yn gosod ymyl palmentydd isel mewn modd mympwyol sydd ddim yn cyfeirio at y gofynion go iawn, ac felly mae'n wastraff adnodd. Bydd y polisi hwn yn cael gwared ar y risg hynny ac yn cyflwyno ymdriniaeth â ffocws arno gydag adnoddau addas.

Er nad yw'r Ddeddf Gwahaniaethu ar Sail Anabledd, o ran priffyrdd, heb gael ei herio ryw lawer mae yna wastad risg, a gofynnir i'r sir ddangos ei ymrwymiad i gydymffurfio â'r Ddeddf yn y cyd-destun hwn ac felly bydd yr ymdriniaeth hon yn helpu i ddelio â gweithred bosib o'r fath.

11. Grym i wneud Penderfyniad

Deddf Priffyrdd 1980

Deddf Gwahaniaethu ar Sail Anabledd 1995

Mae Erthygl 6.3.3 yn nodi'r rôl Archwilio o ran datblygu polisi

Swyddog Cyswllt:

Rheolwr Asedau

Ffôn: 01824 706875